

Aspectele psiho-pedagogice în dezvoltarea limbajului la copiii preșcolari

**Prof. inv. preșcolar Stan Floarea
Școala Gim. „Dumitru Gafton”, Gălăuțaș**

Dezvoltarea psihică se realizează în stadii care înglobează totalitatea modificărilor ce se produc în cadrul diferitelor componente psihice și al relațiilor dintre ele.

Trecerea de la un stadiu la altul marchează un salt nu numai în cadrul diverselor componente psihice, ci și în cadrul relațiilor dintre ele, a personalității în ansamblul său.

Pentru surprinderea multiplelor particularități ale proceselor și însușirilor psihice, precum și a relațiilor interfuncționale dintre acestea, așa cum se manifestă ele într-o anumită etapă din dezvoltarea ontogenetică, s-a adoptat sintagma „Profilul psihologic al vârstei.” În esență această sintagmă nu este altceva decât un tablou psihologic al vârstei care cuprinde un ansamblu de trăsături, relativ stabile și dominante, comune tuturor copiilor, în limitele unor vârste cronologice cu nuanțe mai mult sau mai puțin accentuate de la un copil la altul.

Circumscrierea propriu-zisă a profilului psihologic al vârstei ridică o serie întreagă de dificultăți privitoare la sistematizarea unor trăsături și restructurări psihice pe de o parte, la descrierea lor pe de altă parte. Profilul psihologic al vârstei include cu precădere, ceea ce este dominant și caracteristic vârstei.

Datorită dezvoltării graduale a limbajului și implicit a abilității de a gândi în forme simbolice, specifice acestui stadiu sunt gândirea simbolică și preconceptuală. Cele patru concepte „preoperațional”, „inteligentă reprezentativă”, „gândire simbolică” și „gândire preconceptuală” sunt relevante pentru surprinderea unor nuanțe ale acestei dimensiuni. Comun și semnificativ pentru ceea ce relevă aceste concepte este ideea potrivit căreia activitatea cognitivă se realizează cu ajutorul reprezentărilor sau imaginilor.

Dezvoltarea psihică a copilului preșcolar este condiționată de mai mulți factori. Sub influența jocului și a activității din grădiniță precum și a îndrumărilor educatoarei apar particularități psihice noi. Experiența cognitivă se amplifică, sfera reprezentărilor se extinde, operațiile gândirii se conturează, memoria și reproducerea capătă atributul intenționalității, trăirile emoționale devin mai intense. Toate aceste schimbări conferă preșcolarității particularități specifice.

Integrat într-o activitate organizată, copilul devine tot mai conștient de conținutul celor învățate, datorită memoriei, capacității de a fixa și a păstra, preșcolarul recunoaște și reproduce ceea ce a trecut prin experiența individuală. Copiii rețin pe o perioadă îndelungată acțiuni și imagini, cu care au luat contact direct, însă acumulează și reproduc basme, poezii, povești pentru conținutul lor faptic și sentimental, memoria afectivă fiind deosebit de activă la vârsta preșcolară.

La învățarea poeziilor, a numărărilor care însoțesc jocul, există primejdia unei memorări mecanice, facilitate de ritm și rimă, de muzicalitatea versului, tocmai pentru că acum memoria e deosebit de fidelă și relativ nediferențială. Se dezvoltă și capătă amploare memoria voluntară în raport cu cea involuntară, prin intervenția atenției care, de cele mai multe ori, e dirijată prin cuvânt.

Foarte bogată și expresivă, la această vârstă, imaginația este pronunțat afectivă și constituie baza psihologică a receptării basmelor, poveștilor, poeziilor și imaginii artistice în general.

Un rol important în dezvoltarea psihică a preșcolarului îl are limbajul, el însuși înregistrând, în această perioadă transformări la nivelul limbii, lexical, fonetic, gramatical și al expresivității.

În general, admitem că limbajul se manifestă în strânsă legătură cu gândirea, o legătură biunivocă, datorită căreia gândirea structurează exprimarea și-și găsește expresia în limbaj.

Limbajul copilului devine treptat, mai coerent, mai bine structurat datorită dezvoltării gândirii.

Limbajul contextual dobândește un rol tot mai important, pe măsură ce copilul se dezvoltă și educatoarea trebuie să creeze condiții pentru exersarea acestuia în activitatea de grădiniță.

Dacă limbajul ritmat este dialogat, cel contextual e preponderent monologat, iar acesta din urmă constituie punctul de plecare pentru deprinderea limbajului interior. Deci limbajul interior are o mare importanță în dezvoltarea intelectuală a copilului, el reprezentând de fapt, mecanismul fundamental al gândirii. Copilul începe „să gândească” cu voce tare, să-și planifice și să-și aprecieze activitatea.

O dată cu însușirea cuvintelor, copiii asimilează și sensul acestora, pe care și-l nuanțează sub îndrumarea familiei și a educatoarei. Nu o singură dată, copiii adoptă un cuvânt cu un sens atribuit de ei, altul decât cel general acceptat, și-l folosesc adesea pentru că le place cuvântul, nu pentru că îi știu semnificația. Astfel în fața unui tablou, care reprezintă o câmpie mărginită, în fundal, de munți, un copil spune: „iată o hartă”, pentru că evident n-a înțeles deosebirea dintre cele două noțiuni. Un copil de la oraș spune că vițelul se ține în garajul vacii, pentru că nu cunoaște deosebirea dintre grajd și garaj.

Vârsta preșcolarității este vârsta maximei receptivități față de cerințele integrării copilului în viața socială. El vrea și poate, e drept că nu fără efort, să se integreze în colectivitate și pentru aceasta nu există altă cale decât acceptarea și respectarea normelor impuse de colectivitate. Mediul social trebuie, însă astfel organizat, încât să promoveze valori, să respingă nonvalorile și să prevină abaterile de la respectarea normelor.

Bibliografie:

- Avram, I. (2006). *Etnopedagogie aplicată. Formarea orientărilor axiologice la preșcolarii mari*. București: Editura Eurodidact
- „Curriculum pentru învățământul preșcolar” (2009) București
- Voiculescu, E. (2003). *Pedagogie preșcolară*. București: Editura Aramis.